

Minder bekende Gentse fotografen

EDOUARD RENOZ (Parijs 1830 – Gent 1862) Beloftevol, maar veel te vroeg gestorven

Françoise Verhoozele

In deze kleine reeks over Gentse fotografen worden enkele nobele onbekenden eventjes in het licht van de schijnwerpers gebracht. We beginnen met een van die weinig bekende vroege portretfotografen: Edouard Renoz (afb. 1)*, Luikenaar van origine, kortstondig actief in Gent. De activiteiten van het atelier Renoz situeren zich tussen eind 1861 en 1869 met een onderbreking tussen juli 1862 en februari 1863, een korte periode waarin Nestor Schaffers, bedrijvig in hetzelfde atelier, zijn naam toevoegde aan die van het etablissement Renoz (afb. 2).

A black and white image of a handwritten signature in cursive script, reading 'E. Renoz'.

Afb. 1. Handtekening van Edouard Renoz.

Levensloop

Edouard Emmanuel Renoz werd in Parijs geboren op 21 augustus 1830 (1) als zoon van een Belgische vader, notaris en later schepen van de stad Luik Emmanuel Nicolas Joseph Antoine Renoz (2) (1800-1856), en de Parijse Marguerite-Marie Louise Maugé (1799-1870). Hij kwam uit een bemiddelde familie van liberale intellectuelen. Zijn vader en broer Ernest (3) waren beiden notaris in Luik. Zuster Céline was in die tijd een bekende naturalist en schrijver. Overgrootvader Jacques-Barthélemy Renoz (1729-1786) was een beroemde architect uit Luik (4).

Afb. 2.

Edouard huwde op 27-jarige leeftijd op 20 februari 1858 in Brussel met Marie Louise Victoire Caroline Duvivier (Luik, 1824 – Gent, 1871), die al twee kinderen had: Victor Charles (8 jaar) en Eugénie Theodorine Caroline (9 maanden). Edouard Renou was naar verluidt de vader van de beide kinderen en heeft die ook erkend. Tijdens zijn verblijf in Brussel, in de Rue du Pont Neuf (5), oefende hij geen beroep uit. Het echtpaar vestigde zich later in Gent in de Onderstraat (6) 22, waar hij het beroep van fotograaf uitoefende vanaf 1 december 1861 en waar nog een dochtertje geboren werd in 1862. Op de aangifte van de geboorte van dat kind staat Nestor Schaffers, 36 jaar, schilder uit Luik als getuige, vermeld. Die twee moeten waarschijnlijk meer dan kennissen geweest zijn: beiden uit Luik afkomstig en van ongeveer dezelfde leeftijd.

Afb. 3.

Afb. 4.

Afb. 5.

Als Luikenaars waren zij, mede door de activiteiten van broer Ernest Renoz, op de hoogte van de commerciële mogelijkheden van een fotografisch atelier zoals Alphonse Plumier (1819-1877) er een sinds 1843 in Luik had (7). De fotografen Kirsch, Florenville, Servais e.a. waren zeker geen onbekenden voor hen. Waarom de familie Renoz naar Gent kwam is niet duidelijk. Edouard Renoz profileerde zich als handelaar uit Parijs van Belgische ouders. Helaas heeft hij het beroep van fotograaf niet lang kunnen uitoefenen: hij overleed al op 32-jarige leeftijd op 22 juni 1862 in de Onderstraat, dus na zes maanden. Nestor Schaffers heeft hier ook zijn overlijden aangegeven, samen met broer Ernest Renoz.

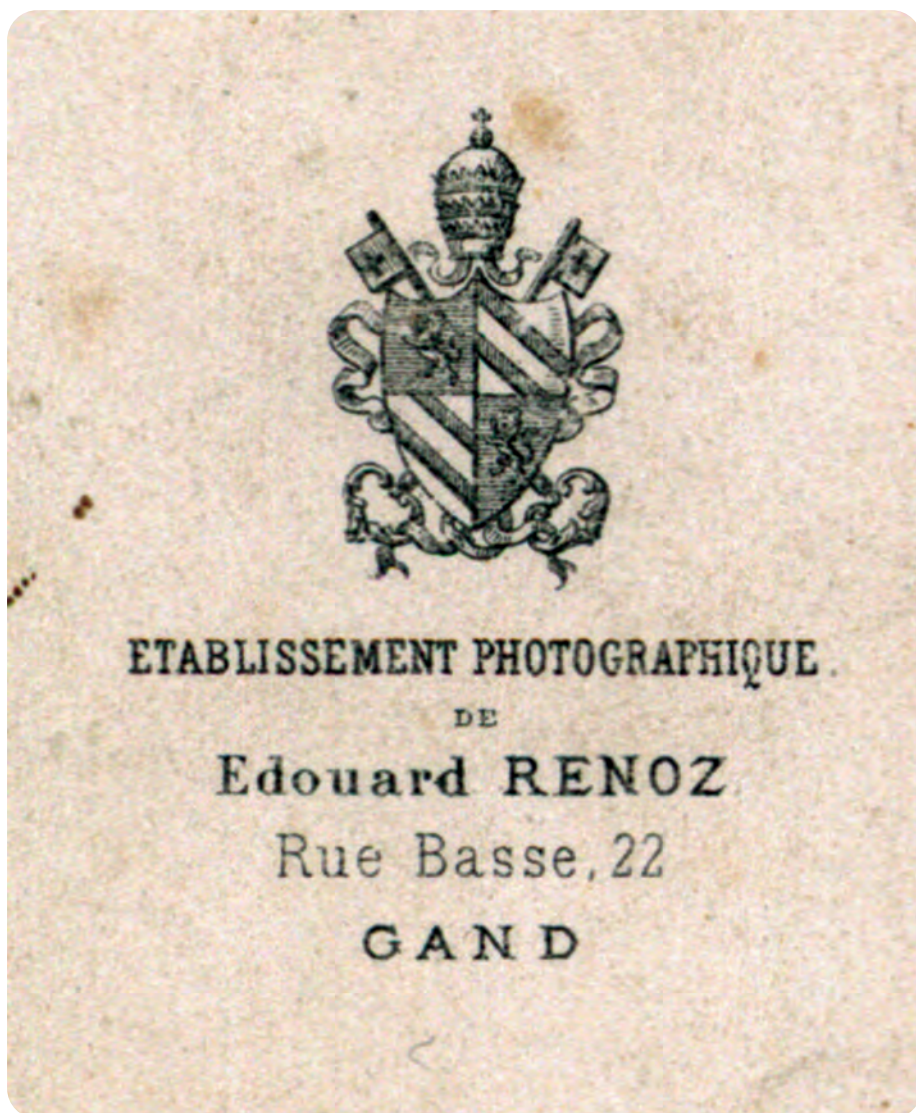
Het Journal de Gand van 27/11/1861 vermeldt, naar aanleiding van de opening van het atelier: ‘De heer Renoz, diep overtuigd van de intrinsieke waarde van fotografie, heeft geen compromis willen sluiten in verband met de kwaliteiten van zijn productie door het gebruik van kleuren en het min of meer vaardig retoucheren die de fotografie veranderen in een hybride product, een soort vervalsing waaraan noch een echte amateur noch een gewetensvolle kunstenaar zou toegeven’ (vertaling). Geen adept van fotoshoppen dus!

Voortgezet na zijn dood

Om de weduwe bij te staan in het fotografenatelier heeft Nestor Schaffers daar een tijd gewerkt waarna hij zich in 1864 als fotograaf vestigde in de Walpoortstraat 15 (8). De weduwe van Edouard heeft dan het fotoatelier voortgezet van februari 1863 tot 1869, in dezelfde trant als haar overleden echtgenoot. Ze behield de naam van het atelier, zodat men niet weet of Edouard de foto gemaakt heeft dan wel zijn weduwe. Na de stopzetting van haar activiteiten in 1869 werd de stock en het materiaal van het atelier Renoz in april 1869 overgenomen door de gebroeders Beernaert (9). Marie-Louise Duvivier overleed in 1871 op 47-jarige leeftijd in haar woning op de Ajuinlei.

Werk

Meestal portretten van staande personen of bustes, in vooraanzicht, in een sober interieur, soms met een stoel, soms met een tafel of kast. Vlakke effen muur als achtergrond (afb. 3, 4 en 5). Het formaat van de portretten is van het type ‘Carte de visite’ (10). Weinig kinderen. Enkele kloosterlingen. Bijna geen groepen. Toch waren Renoz, en daarna zijn weduwe, productieve fotografen, gezien de weinige tijd dat ze actief waren. Een eigenaardigheidje: op de achterkant van een foto (afb. 6) staat het pauselijk wapen van Pius IX, die

Afb. 6.

paus was van 1845 tot 1878. Dit is toch verwonderlijk, want Edouard was afkomstig uit een liberaal nest. Misschien om een feit te herdenken?

Geraadpleegde werken en websites

- *Wegwijzers van de stad Gent*.
- *Directory of Photographers in Belgium 1839-1905*, gepubliceerd door het FotoMuseum, Antwerpen, 1997.
- Akten van de burgerlijke stand online in het Rijksarchief (<https://search.arch.be/nl/tips/101-burgerlijke-stand>) en bij Familysearch.org (<https://www.familysearch.org/>).
- Daniël Van Ryssel, *Lexicon van Oost-Vlaamse Schilders en Beeldhouwers (1700-1940)*: https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/250/801/RUG01-001250801_2016_0001_AC.pdf
- <http://abpc066historique.blogspot.com/>
- <https://spoorzoeker.petereyckerman.be/2015/07/31/gentse-fotografen-actief-na-1906-een-aanvulling-op-de-directory-of-photographers-in-belgium/>

Noten

- 1 Helaas zijn de akten van de burgerlijke stand van Parijs verwoest tijdens de brandhaarden van de Commune van mei 1871. De Parijse burgerlijke stand vóór 1860 werd daarna gedeeltelijk opnieuw samengesteld maar van de 8 miljoen verloren akten is slechts een derde hersteld. Op zijn huwelijksakte staat zijn correcte geboortedatum.
- 2 In 1830 was hij secretaris-generaal op het ministerie van Binnenlandse Zaken bij de eenmaking van België. Leopold I gaf hem daarna een post als notaris in Luik. Zijn overlijden was gelegenheid tot een felle twist tussen katholieken en liberalen en Renoz, als fervent liberaal, werd burgerlijk begraven.
- 3 Zijn oudere broer Ernest (1829-1912) was ook één van de oprichters van het Association belge de Photographie (ABP). Hij was ook lid van de "Société française de Photographie" van 18/10/1861 tot 1864. De beëindiging van zijn lidmaatschap van het ABP viel samen met zijn arrestatie, eind 1876, op beschuldiging van verduistering en misbruik van vertrouwen, waarvoor hij werd veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf in maart 1877. Hij is in 1912 overleden ver van zijn stad, nl. in Geraardsbergen.
- 4 https://fr.wikipedia.org/wiki/Jacques-Barth%C3%A9lemy_Renoz; Helbig, J. (1907). Renoz, Jacques-Barthélemy. In: Bibliographie nationale, deel 19, Brussel, Académie royale des Sciences, p. 131-135.
- 5 Nieuwbrug.
- 6 Rue Basse.
- 7 Mélon, M.E. (2001). La photographie à Liège au XIXe siècle. Une modernité ambivalente. In: Duchesne, J.P. (éd.): *Vers la modernité. Le XIXe siècle au Pays de Liège*, Liège, Musée de l'Art Wallon et Université de Liège, p. 147-163.
- 8 Rue du Pont Madou.
- 9 Die toen gevestigd waren in de Sleepstraat 7.
- 10 https://nl.wikipedia.org/wiki/Carte_de_visite